

Газета
виходить
з 1992 року

■ прогноз погоди

Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя	Понеділок
27	28	29	30	31
ЖОВТНЯ	ЖОВТНЯ	ЖОВТНЯ	ЖОВТНЯ	ЖОВТНЯ
мін. макс. +8° +16°	мін. макс. +9° +16°	мін. макс. +11° +17°	мін. макс. +12° +17°	мін. макс. +8° +14°

№34 (1871) 27 жовтня 2022 року

День виходу – четвер

Рівненщина під ударами ворога

Вранці 22 жовтня ворог наніс ракетні удари по об'єктах енергетичної інфраструктури області. Пошкоджені електропідстанції. Жертв немає. Внаслідок ударів в частині Рівненського району та обласному центрі було відсутнє електроживлення.

Комунальні служби та ДСНС займалися ліквідацією наслідків. Найближчим часом оперативно було відновлено подачу світла і води.

ЩО КАЖУТЬ ОЧЕВИДЦІ?

Внаслідок ракетних ударів по об'єктах енергетичної інфраструктури на Рівненщині 22 жовтня ніхто серйозних травм не отримав.

Про це повідомив начальник ОВА Віталій Коваль. Водночас є руйнування адмінбудівель та приватного житла. Мешканець одного з будинків поруч із місцем влучання розповів Суспільному про те, що відбулось.

Пан Олександр живе поруч з об'єктом енергетичної інфраструктури. Незадовго до ракетного удару пішов у гараж.

— Аби був в хаті — склом би порізало капітально. Все ліжко у склі, все... Всі вікна висадило.

Немає пораних, слава Богу, в моєму будинку. Те, що кинуло і трохи вдарилась — то таке, — каже чоловік.

Акти щодо пошкоджень представники влади склали. Водночас до ремонту він планує ставати й сам.

— В мене в гаражі є скло. Руки в мене є, ноги є, штапики є. Ну, фарбу треба буде поїхати купити, щоб зробити по-людськи, — додав пан Олександр.

Як розповів на місці події заступник начальника Центру з питань оперативного реагування оперативно-координаційного центру ГУ ДСНС області Ігор Кухарчук, після удару по об'єкту гасіння ускладнювала велика кількість горючих матеріалів.

Крім того, під час повторної повітряної тривоги рятувальники були змушені відійти на безпечну відстань.

Внаслідок ракетних ударів на території Рівненського району пошкоджено 9 будівель. Це житлові, господарські та адміністративні будівлі. Відповідні заміри уже зроблені. Наразі триває відновлення покрівель та вікон.

Роботи продовжуються. Дякую тергромадам, районній військовій адміністрації та всім причетним за оперативність і скординованість, — зазначив голова Рівненської ОВА Віталій КОВАЛЬ.

РОЗПОЧАТО ДВА КРИМІНАЛЬНІ ПРОВАДЖЕННЯ ЗА ФАКТОМ ОБСТРІЛУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ОБЛАСТІ

За даними слідства, 22 жовтня окупанти обстріляли крилатими ракетами низку об'єктів енергетичної інфраструктури Рівненщини.

Два кримінальних провадження, розпочатих за фактами порушення законів та звичаїв війни (ч.1 ст. 438 КК України), розслідуються слідчими Управління СБУ регіону за процесуального керівництва Рівненської обласної прокуратури.

На місцях обстрілів працювали керівництво СБУ, ОВА, ДСНС, поліції та прокуратури області, вибухотехніки, аварійно-рятувальні служби, слідчо-оперативні групи.

Звертаємось до громадян, які стали свідками цього жахливого злочину. Корисною буде будь-яка інформація: фото, відео та аудіоматеріали, які можуть стати доказами у кримінальному провадженні.

Це буде ваш внесок у нашу спільну перемогу і покарання воєнних злочинців. Нагадуємо, якщо ви маєте інформацію, яка допоможе під час слідства, телефонуйте на "гарячу лінію" УСБУ в Рівненській області на номери:

(0362) 678606
(0362)624343
(068) 596 23 02.

СБУ затримала поплічника рф, який наводив ворожі ракети по Рівному

Контррозвідка Служби безпеки викрила пособника спецслужб рф у ході відпрацювання прикордонних регіонів на північному заході України. Він передавав ворогу інформацію про місця дислокації та переміщення підрозділів Сил оборони на території регіону.

Крім того, зловмисник також збирав дані про розташування об'єктів критичної інфраструктури в обласному центрі і закликав рф здійснити ракетний удар по місту.

Співробітники СБУ затримали ворожого поплічника у Рівному під час спроби чергової передачі розвідданих до рф.

За даними слідства, затриманим є місцевий житель, який після початку повномасштабного вторгнення створив власний тг-канал, де оприлюднював дописи на підтримку загарбників та виправдовував їхні злочини.

Свої прокремлівські погляди зловмисник також неодноразово висловлював серед оточуючих. Таким чином він намагався знайти "одномумців" для проведення підривної діяльності проти України.

Встановлено, що для збору інформації зловмисник проводив візуальні спостереження

за об'єктами, а потім передавав їх координати через вказаний тг-канал ворогу.

Під час обшуків за місцем проживання затриманого правоохоронці виявили мобільний телефон із доказами "зашифрованого" листування. Також у зловмисника вилучено незареєстровані боєприпаси до вогнепальної зброї.

Наразі його взято під варту та повідомлено про підозру за:

- ч. 2 ст. 114-2 (поширення інформації про переміщення, рух або розташування Збройних сил України чи інших збройних формувань України);

- ч. 1 ст. 263 (незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами);

- ч. 3 ст. 436-2 (виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікація її учасників) Кримінального кодексу України.

Специоперацію з викриття ворожого агента проводили співробітники СБУ Рівненської області за процесуального керівництва Рівненської обласної прокуратури.

МОБІЛІЗАЦІЯ: КОМУ ЧЕКАТИ ПОВІСТКИ ТА ЩО ЗАГРОЖУЄ ЗА УХИЛЕННЯ

Наразі в Україні є необхідність в доукомплектуванні військових підрозділів, тому мобілізаційні заходи будуть продовжуватися, а повістки слід очікувати всім військовозобов'язаним.

Про це пише РБК-Україна з посиланням на начальника Київського міського центру комплектування та соціальної підтримки, полковника Юрія Максиміва в інтерв'ю ТСН.ua. "Існує необхідність в доукомплектуванні, доповненні. Ми повинні збільшувати свій потенціал, нарощувати складову. Всі ми бачимо, що наше військо на певних напрямках впевнено веде наступальні дії. Звичайно, що ми повинні мати значну кількість особового складу сил оборони. Я вважаю, що мобілізація буде продовжуватись. Це необхідність", — сказав він.

Максимів сподівається, що у 2023 році на Україну чекає перемога та знищення усіх ворогів. Так, він вважає, що і в наступному році буде проводитись мобілізаційні заходи. Оскільки поки Україна воює, повинен бути гарантований особовий склад не тільки для оборони, а і для наступу, щоб звільнити наші землі.

"Повістку слід очікувати всім військовозобов'язаним особам чоловічої статі віком до 60 років. Тобто тим, хто є військовозобов'язаним", — сказав він.

Максимів також зазначив, що не існує заборон щодо місця вручення повісток. Так, за законом не говориться про те, що оповіщення можливе, наприклад, виключно за домашньою адресою чи на роботі, чи в місці відпочинку. Законодавство говорить про оповіщення шляхом вручення повістки.

Він додав, що за ухилення від військової служби під час мобілізації передбачена кримінальна відповідальність — до 5 років позбавлення волі.

Нагадаємо, раніше секретар РНБО Олексій Данилов зазначив, що третя хвиля мобілізації йде за планом. Наразі немає потреби у додатковому наборі.

НЕТВОРКІНГ, КАДРОВІ ПОРТАЛИ ТА СОЦМЕРЕЖІ — ДЕ ШУКАТИ РОБОТУ НАЙЕФЕКТИВНІШЕ

В нових умовах на ринку праці для ефективного працевлаштування пошукачам потрібно змінювати методи пошуку роботи та проявляти більшу активність.

Як показало дослідження експертно-аналітичного центру кадрового порталу grc.ua, набір працівників здійснюють зараз лише дві третини підприємств та організацій.

Більшість таких компаній (27%) набирають персонал лише на стратегічні напрямки. Кожна п'ята компанія (21%) здійснює набір на всі напрямки бізнесу. Ще 19% підприємств та організацій здійснюють тимчасовий набір на заміну тим співробітникам, які релокувалися через війну або мобілізувалися.

ЯКІ КАНАЛИ ВИКОРИСТОВУЮТЬ ДЛЯ ПОШУКУ ПРАЦІВНИКІВ

Для пошуку нових працівників компанії використовують насамперед традиційний метод — публікацію вакансій та перегляд резюме пошукачів на сайтах з пошуку роботи. Проте велика частка рекрутерів зазначає дієвість пошуку потрібних спеціалістів шляхом рекомендацій від знайомих.

Також роботодавці шукають працівників, публікуючи оголошення у соціальних мережах. Зазвичай, інформація про відкриті вакансії з'являється на сторінках компаній, у професійних спільнотах в соціальних мережах та в особистих профайлах HR-ів та рекрутерів. Ці оголошення можуть дублюватися в Telegram-каналах.

ЯК ДІЯТИ ТИМ, ХТО ХОЧЕ ЗНАЙТИ РОБОТУ

Для ефективного пошуку роботи пошукачам потрібно насамперед поновити або створити свої резюме на сайтах з пошуку роботи, а також постійно перевіряти нові пропозиції роботи та активно відгукуватися на підходящі вакансії.

Важливо не обмежуватися одним методом пошуку інформації про нові вакансії, а використовувати кілька джерел — зокрема, варто підписатися на сторінки компаній, що цікавлять пошукача, перевіряти дописи у професійних спільнотах та Telegram-каналах.

Чому немає світла, коли за графіком повинно бути: пояснення

Минулий тиждень видався для енергетиків напруженим. Фахівцям довелося проводити відключення електроенергії у Київській області, щоб уникнути аварій в енергосистемі.

Це сталося через пошкодження об'єктів енергетичної інфраструктури. Як відомо — росіяни цільово знищують саме енергетичні потужності.

Обстріляні об'єкти та неробоче обладнання призвели до дефіциту потужності. Тож енергетики були вимушені вимикати лінії за графіками

погодинних відключень.

"Ми робили усе можливе, аби стабілізувати ситуацію в області, та й взагалі в енергосистемі. І весь час закликаємо людей допомагати нам — економно використовувати електроенергію", — звертаються працівники ДТЕК до киян.

В енергокомпанії також наголошують:

"Якщо за графіком стабілізаційних відключень (у разі його введення) у вас вдома має бути світло, а його немає, можливо, на електрообладнанні сталася аварія".

В Україні за два тижні зріс попит на павербанки, свічки й буржуйки

За останні два тижні в Україні спостерігається різке збільшення попиту на товари, необхідні на випадок енергетичної кризи: українці шукають способи підготуватися на випадок відключення електро-, водо-, тепло- чи газопостачання.

Про це повідомили в ритейлері Rozetka.

Майже в чотири рази частіше почали купувати павербанки на сайті онлайн-ритейлера Rozetka, а свічки та газові пальники — у три рази. Крім того, спостерігається підвищення попиту на електрогенератори та ліхтарі (у 2,5 рази), а також зарядні пристрої та газові балони (у 2 рази), Сонячні панелі — у 1,6 рази.

"Українці вже готуються до холодної зими з потенційними відключеннями опалення та електрики. Про це свідчить збільшення попиту на буржуйки на 76% у порівнянні з попередніми місяцями", — заявив директор з маркетингу Rozetka Євген Образок.

Серед інших товарів, на які зріс

попит:

- батарейки — на 44%,
- термоси та термокухлі — на 41%,
- радіоприймачі — на 35%,
- пледи — на 12%.

ЦІНИ

У Rozetka додали, що середня вартість найпопулярніших моделей павербанків: 500 — 2000 грн.

А ось генератори для більш тривалого забезпечення електроенергією можна придбати як за 10 тис. грн, так і за 25 тис. грн. У світлу пору доби зарядити гаджети можна за допомогою сонячних зарядних пристроїв.

Також підтримувати роботу гаджетів певний час можна завдяки сонячним панелям, які коштують від 1000 до 13 000 грн.

Цифровізують низку соціальних сервісів

В Україні продовжують цифровізувати сервіси для внутрішньо переміщених осіб. Найближчим часом онлайн переведуть усі складові послуги усиновлення дитини.

Про це в інтерв'ю ua.news розповів Костянтин Кошеленко, заступник міністра соціальної політики України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації.

"Ми продовжуємо цифровізувати сервіси для внутрішньо переміщених осіб. Наприклад, вже зовсім скоро надамо можливість онлайн зняти з обліку ВПО або змінити місце проживання. Також, найближчим часом переведемо в онлайн всі складові послуги усиновлення дитини", — розповів Кошеленко.

Також буде цифровізовано 6 допомог, таких як:

- допомога малозабезпеченим сім'ям;
- допомога на дітей одиноким матерям;
- допомога особам з інвалідністю та дітям з інвалідністю;
- допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування;
- допомога при усиновленні дитини;
- допомога особі, яка доглядає за хворою дитиною.

"Це все стало можливим завдяки впровадженню Єдиної інформаційної системи соціальної сфери (ЄІССС) по всій території України. До речі, в цьому нам допомогли міжнародні організації та програми, такі як ВПП ООН, TAPAS, EGAP, ПРООН в Україні та й інші", —

додав чиновник.

За його словами, мета команди — цифровізувати соціальну сферу та перевести всі послуги в онлайн.

"Ми дамо людині можливість самій обирати — отримати послугу онлайн чи офлайн в управлінні соціальною насадження або ЦНАПах", — пояснив він.

У Польщі подорожчала оренда житла

У Польщі спостерігається різке зростання вартості оренди житла. За даними Expander і Rentier.io, у вересні оренда квартир у середньому подорожчала на 28% за рік.

Ціни стрімко зростають не тільки щорічно, але і з кварталу на квартал. Ціни на оренду в третьому кварталі 2022 року піднялись на 7,4% порівняно із II кварталом.

Оренда квартири середнього розміру подорожчала на 4,7%, великої (більше 70 квадратів) — на 2%.

При цьому підвищення орендних ставок за рік було значно вище, ніж середнє підвищення заробітної плати в корпоративному секторі. За останніми даними, у вересні заробітна плата в компаніях, де працює не менше 9 осіб,

була в середньому на 14,5% вище, ніж рік тому. І сьогодні у деяких польських містах суми, що дорівнює найнижчій національній чистій зарплаті, може не вистачити навіть на оренду невеликої квартири-студії.

У ЯКИХ МІСТАХ ПОЛЬЩІ НАЙБІЛЬШЕ ПОДРОЖЧАЛА ОRENDA ЖИТЛА

Найсильніше за рік зросли ціни на малогабаритні квартири. Особливо велика ціна у Варшаві — оренда приміщення площею 30 м² обходиться в середньому по столиці в 2 571 злотий (+33% за рік).

Далі йдуть Вроцлав (2 471 злотий, +42% за рік) і Гданськ (2 400 злотий, +40% за рік).

При цьому у пропоновані тарифи не входять вартість

комунальних послуг та адміністративних зборів.

Таким чином у цих трьох містах мінімальна заробітна плата не дозволяє покрити навіть орендну ставку квартири-студії.

Найнижча національна заробітна плата становить 3010 злотих бруто, тобто близько 2364 злотих нетто. Серед міст де оренда таких квартир коштує дорожче 2 000 злотих — також Гдиня, Краків (+44% за рік). У Щецині орендарі платили майже 2 000 злотих на місяць за оренду квартири площею до 38 квадратних метрів. У Любліні — 1860 злотих, у Познані — 1770 злотих.

У жодному з великих міст Польщі зростання цін на малогабаритні квартири не становило менше 25 відсотків. І на цьому підвищення не закінчуються (хоча тенденція

явно сповільнюється), адже студенти повертаються до університетів.

Вересень, як правило, є місяцем найвищого зростання цін на оренду. Що стосується кількості пропозицій оренди, то ситуація уже поліпшується. У 16 містах, проаналізованих польськими експертами, кількість активних рекламних оголошень склала 30,8 тис. Це хоч і приблизно на 23% менше, ніж рік тому, але значно більше, ніж навесні.

Цих 30 000 — це ще багато. У квітні і травні було всього близько 18 000 активних рекламних оголошень. Відтоді кількість доступних пропозицій зросла аж на 68%, що є результатом, зокрема, повернення частини людей з України на батьківщину.

Усі населені пункти Рівненщини – з електропостачанням, але з відключеннями

Про поточну ситуацію із електропостачанням на Рівненщині розповіли начальник Рівненської ОВА Віталій Коваль та голова правління ПрАТ "Рівнеобленерго" Сергій Невмержицький. Нагадаємо, через ракетні удари на Рівненщині сталося масштабне руйнування та перебої з постачанням електроенергії в області.

"Наразі у цілодобовому режимі 95 енергетиків працюють над усуненням наслідків ракетних ударів на Рівненщині. Тому просимо із розумінням поставитися

до тимчасових перебоїв. Всі населені пункти області мають напругу. Проте подається вона за графіком та із перебоями. Передусім забезпечують електроенергією об'єкти критичної інфраструктури: лікарні, водоканал, тепломережі, насосні станції", – зазначив Віталій Коваль.

Очільник області додав, що сьогодні мова йде про виживання всієї енергосистеми України. Тому інколи за рахунок одних населених пунктів подається напруга в інші, то ж плановість роботи енергетиків залежить від багатьох факторів, які не всі передбачені. Крім планових відключень електроенергії

бувають і аварійні.

Про такі віялові відключення потрібно слідкувати за повідомленнями "Рівнеобленерго" та Рівненської ОДА, їхніми сторінками у соцмережах.

Голова правління ПрАТ "Рівнеобленерго" Сергій Невмержицький звернувся із проханням віднести із розумінням до роботи кол-центру "Рівнеобленерго", лінії якого у ці дні перевантажені. "20 наших працівників приймають дзвінки. Тож одночасно отримати півсотні звернень – вони не можуть. Працюємо 24 години на добу і робим все, щоб інформувати жителів про ситуацію, яка склалася на да-

ний момент в енергосистемі області", – прокоментував Сергій Невмержицький.

Нагадаємо телефони кол-центру "Рівнеобленерго": (0362) 69-42-98, (067) 620-44-11, (050) 490-44-11, (093) 320-44-11.

Також працює гаряча лінія Рівненської ОДА – 0 800500078.

"Усі маємо з розумінням поставитися до тимчасових перебоїв. Подолаємо усі виклики. Ми впевнені у своїй перемозі і кожен на своєму місці робить все можливе. Дякуємо енергетикам та з вірою у ЗСУ тримаємо стрій і йдемо далі", – наголосив очільник області.

Область готова до опалювального сезону в умовах воєнного стану

До початку опалювального сезону Рівненщина підготовлена, на порядку денному – підготовка обігрівних пунктів. На цьому наголосив начальник Рівненської ОВА Віталій Коваль під час всеукраїнської онлайн наради головування Міністра розвитку громад та територій України Олексія Чернишова.

енергоносіїв.

Окрім цього, підрозділи ДСНС області готуються до облаштування пунктів обігріву, а також до розгортання мобільних пунктів.

"На сьогодні стоїть питання підготовки обігрівних пунктів на Рівненщині. Зокрема, в області реалізується проект із

розгортання мобільних будиночків-палаток для ВПО від шведських партнерів. Розглядаємо можливість адаптації їх під пункти обігріву. Перші такі конструкції вже приїхали на територію Рівного", – зазначив начальник ОВА Віталій Коваль.

Міністр розвитку громад та територій Олексій Чернишов підкреслив, що важкі обставини вимагають невідкладних рішень для якомога м'якшого проходження складного опалювального сезону.

Урядовець також акцентував увагу на ошадливому використанні енергоносіїв задля пришвидшення стабілізації та відновлення системи енергозабезпечення в усіх регіонах України.

Усі медзаклади області, що надають невідкладну допомогу, забезпечені автономним живленням

На Рівненщині 101 лікувально-профілактичний заклад комунальної власності готовий до надання меддопомоги в осінньо-зимовий період. На цьому наголосив директор департаменту цивільного захисту та охорони здоров'я населення ОДА Олег Вівсьяник під час брифінгу.

Зокрема, усі заклади області, що надають стаціонарну невідкладну медичну допомогу, у тому числі Рівненський

обласний центр екстреної медичної допомоги, забезпечені автономними джерелами живлення. На 10-12 днів мають запас пального.

"Ми працюємо над тим, аби потужність автономних джерел живлення відповідала потребам лікарень. Зараз отримуємо електрогенератори від МОЗу та благодійників. Особисто у вихідні інспектував заклади. Навіть пункт надання екстреної невідкладної стоматологічної допомоги, що знаходиться у Рівненській міській стоматолікарні, працював завдяки

автономному джерелу живлення", розповів журналістам Олег Вівсьяник.

У стаціонарах лікарень, де надавали невідкладну медичну допомогу у вихідні, теж перейшли на автономне електропостачання.

Жоден лікувально-профілактичний заклад не переходить на цілодобову подачу тепла. У деяких лікарнях опалення включають лише частково. Завдяки сприятливим погодним умовам таким чином заощаджують енергоносії та перевіряють їх готовність до роботи.

Рівненщина передала у Дніпро пасажирські автобуси

5 пасажирських автобусів Рівненщина передала для Дніпра. Нещодавно ворог знищив там понад 100 автобусів. Транспорт вже доїжджає до міста. Як повідомив начальник Рівненської ОВА Віталій Коваль, наша область продовжує виконувати роль гуманітарного хабу. І зрозуміло, що сьогодні автобуси в Дніпрі більше потрібні ніж на Рівненщині.

"Тож ми підтримали інфраструктуру цього міста, яке постійно бере на себе удари з боку фронту. Разом із колегою – очільником Дніпропетровської ОВА Валентином Резніченком, організували доставку транспорту. Це три автобуси "гармошки" на 46 місць і два звичайних 32-х місних. Раніше нашій області їх надала німецька компанія "Meso and more" з міста Кельн", – зазначив Віталій Коваль.

Безробітних області долучатимуть до праці на перемогу

Ситуацію із безробіття в Україні корегуватимуть активними програмами. На цьому наголосила перший віце-прем'єр-міністр – міністр економіки Юлія Свириденко під час селекторної наради з начальниками ОВА та керівниками обласних центрів зайнятості.

"До кінця року ми очікуємо зростання рівня безробіття. Працевлаштування людей – один із викликів Уряду. Плануємо впроваджувати суспільні роботи, які виконуватимуть безробітні, при цьому укладатимуть строкові трудові договори", – сказала Юлія Свириденко.

Начальник Рівненської ОВА Віталій Коваль зазначив, що в області розраховують на активну позицію працездатних безробітних жителів, які стоять на обліку у центрах зайнятості.

"Гроші мають "ходити" за українцями, які бажають бути корисними. За рекомендаціями Мінекономіки, працездатних безробітних плануємо залучати до суспільно корисних робіт із зарплатою 6700 гривень. До програми можуть долучитися активні ВПО, волонтери – всі ті, хто бажає стати корисними. Йдеться, зокрема, заготівлю дров для військових, вирубку дерев для окопів, облаштування укриттів тощо. Долучатимемо до праці на перемогу", – зазначив Віталій Коваль.

Директор Рівненського обласного центру зайнятості Іван Ткачук додав, що на Рівненщині на обліку із безробіття стоїть майже 7 тисяч осіб. З них 10% вже готові прийняти на суспільно корисні роботи в громадах.

ВИРОБНИК БАЙРАКТАРІВ ПЕРЕДАВ ГУМАНІТАРНУ ДОПОМОГУ НА РІВНЕНЩИНУ

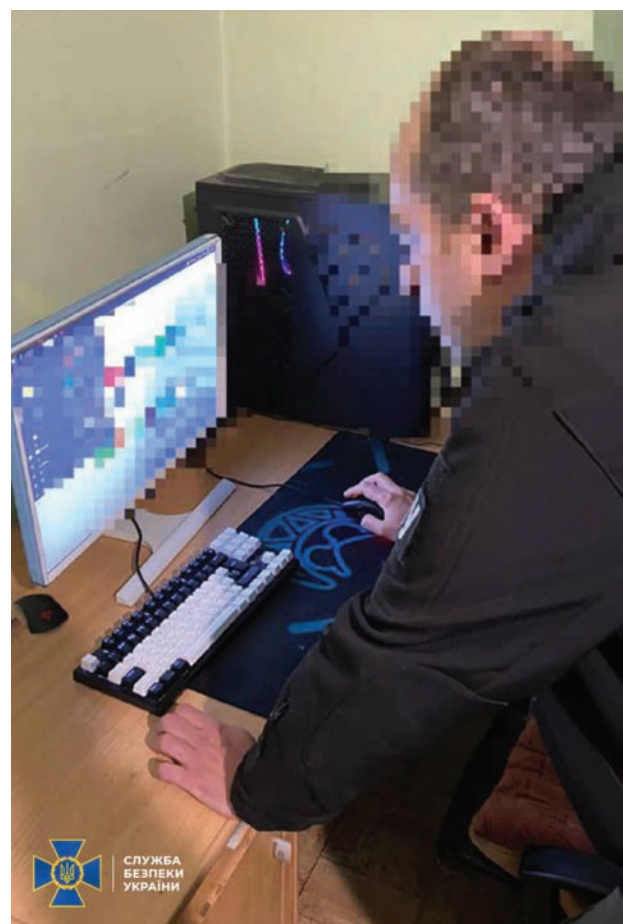
Фура з продуктами харчування та засобами гігієни надійшла з Туреччини від компанії "Байкар".

Допомога організована Посольством Турецької Республіки в Україні.

"Це не перша і не остання допомога від посольства. Впевнений, скоро будуть нові, ще більш глобальні спільні проекти", – наголосив начальник Рівненської ОВА Віталій Коваль, який зустрівся із послом Ягмуром Гульдере.

Також представники Посольства Турецької Республіки в Україні завітали в медичні заклади області. Гостей ознайомили з роботою в надзвичайних випадках та показали турецьке обладнання в операційних дитячій лікарні.

"Разом з керівниками закладів обговорили потребу закладів під час воєнних дій в нашій країні, зокрема збільшення джерел автономного живлення. Адже у медицині є такі енергоємні процеси, які не можна зупинити. Наприклад, безперервний цикл роботи має апарат МРТ. Тому вкрай важливо підсилити системи резервних живлень лікарень", – розповів перший заступник голови ОДА Сергій Подолін.

СПІВРОБІТНИКИ СБУ ВИКРИЛИ В ОБЛАСТІ ЧЕРГОВОГО ПРИХИЛЬНИКА КОМУНІСТИЧНОГО ТОТАЛІТАРНОГО РЕЖИМУ

На Рівненщині СБУ продовжує системно виявляти та блокувати прихильників комунізму.

Цього разу лобістом вказаного тоталітарного режиму виявився житель Рівного, який у забороненій соцмережі поширював антиукраїнські наративи із закликами відновлення СРСР. Співробітники СБУ регіону встановили, що зловмисник популяризував в соціальній інтернет-мережі комуністичний режим та поширював заборонену в Україні радянську символіку.

Крім цього, вказана особа є активним учасником російських телеграм-каналів. У ході проведеного санкціонованого обшуку правоохоронцями вилучено електронні пристрої, які використовувались у протиправній діяльності.

Досудове розслідування здійснювалося слідчим відділом Рівненського міського управління поліції ГУ НП в Рівненській області за процесуального керівництва Рівненської окружної прокуратури. Зловмиснику повідомлено про підозру у вчиненні злочину, передбаченого ч.1 ст. 436-1 КК України (Виготовлення, поширення комуністичної, нацистської символіки та пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів).

Обвинувальний акт сформувався до Рівненського міського суду. Санкція статті передбачає покарання у вигляді до 5 років позбавлення волі.

Ракетні удари по інфраструктурі: що буде з опалювальним сезоном

Чи готова Україна до зими після масованого ракетного удару по енергетичній інфраструктурі? Говорить Міністр розвитку громад та територій України Олексій Чернишов.

Опалювальний сезон розпочався. Рішення про початок ухвалюють на місцях, це залежить від двох важливих факторів: температурного показника та економії енергоресурсів.

Спроби російського агресора повністю знищити енергетичну інфраструктуру України не стала несподіванкою ані для влади, ані для громадян. Ми готувались заздалегідь, розуміючи, що ворог спробує це зробити, почавши програвати ЗСУ на фронті.

Тому підготовка до опалювального сезону, яка наразі завершена там, де це дозволяла безпекова ситуація, включала й заходи з мінімізації наслідків імовірного руйнування, пошкодження або виведення з ладу внаслідок диверсій об'єктів електро- та теплогенерації.

Створювали резерви необхідного обладнання та запчастин для оперативного проведення ремонтів. Були заплановані зміни у схемі управління енергосистемою, щоб мати

зможу відновити її в разі ураження.

Окрім того, ми постійно акцентували увагу на необхідності забезпечення автономними системами генерації критично важливих для життєдіяльності об'єктів.

Говоримо про це з нашими іноземним партнерам і зараз, на кожній зустрічі.

Ворог намагається масованим ракетним терором досягти своєї стратегічної мети та залишити українців без комунальних послуг. Будемо реагувати на кожен виклик.

Звісно, що роботи з відновлення та ремонту займуть певний час. Але ситуація контролювана, енергетики працюють цілодобово.

Зараз вже відновлена майже половина з 581 об'єктів критичної інфраструктури у сфері теплопостачання (під час ракетних ударів було пошкоджено 433 котельні, 14 ТЕЦ, 5 ТЕС та 129 центральних теплових пунктів).

Стратегічні запаси газу, вугілля, дров збільшуються. У нас достатньо палива, щоб пройти цю зиму за умови ошадливого та відповідального споживання. Ступінь готовності тепломереж – 99%.

У деяких містах, за рішенням місцевої влади, опалювальний сезон вже розпочався.

Зокрема, у закладах соціальної сфери, як-от: лікарні, пологові будинки, дитячі заклади освіти та школи. У деяких регіонах і в житлових будинках.

Керівники ОВА та громад, працівники ЖКГ, будівельники – виконали величезну роботу для того, щоб усі українці на підконтрольних територіях були гарантовано обігріті.

Найбільшою проблемою залишаються деокуповані прифронтові райони, де швидко відновити інфраструктуру складно.

Маємо два варіанти: або евакуація в інші регіони (йдеться переважно про мешканців багатоквартирних будинків), або забезпечення твердим паливом (дровами, вугіллям) та індивідуальними засобами обігріву – пічками, твердопаливними котлами.

Уряд ухвалив рішення виділити 563 млн грн для придбання дров та їх безоплатної роздачі соціально незахищеним верствам населення у прифронтових територіях.

Мова йде про громади в Донецькій, Дніпропетровській, Чернігівській, Харківській, Сумській, Херсонській, Миколаївській та Запорізькій областях.

Будемо вирішувати питання постачання дров із західних регіонів, адже місцеві лісгосподарські підприємства зазначених областей не мають достатнього обсягу паливної деревини. Завдання – забезпечити теплом кожного українця.

Але й українці сьогодні можуть допомогти енергетикам. Найголовніше, про що ми просимо, – відповідальне споживання. Енергосистема протягом доби зазвичай навантажується нерівномірно.

Є два піки споживання: вранці та ввечері, коли люди або збираються на роботу, або повертаються додому. Нам усім сьогодні варто змінити звички та відмовитись від включення в пікові періоди найбільш потужних та енергозатратних приладів (пральні машини, духовки, електрообігрівачі тощо).

Я закликаю всіх дотримуватись цього правила навіть після відновлення пошкоджених об'єктів енергосистеми.

Від нашої з вами командної роботи, відповідальності та згуртованості залежить, наскільки стабільно Україна пройде зиму. Перемога залежить від кожного з нас.

Все, що треба знати про обігрівачі – від простих приладів до буржуйок

В очікуванні холодів українці у двадцять разів наростили попит на обігрівачі. Які вони бувають, скільки коштують і що потрібно врахувати при виборі?

Цьогоріч зима відрізнятиметься від попередніх не лише тим, що в будівках з централізованим опаленням температура знизиться до 17 градусів, а опалювальний сезон розпочнеться пізніше.

"Без газу чи без вас? Без вас. Без світла чи без вас? Без вас", – відреагував президент Володимир Зеленський на недавні атаки росіян на Зміївську ТЕС та Харківську ТЕС-5, що залишило кілька областей України без світла.

У ході війни атаки на українські електростанції поставили під загрозу теплопостачання в низці населених пунктів, зокрема – у Кременчуці, опалення якого цілком залежить від роботи місцевої ТЕС, зруйнованої наприкінці травня.

Аналогічні атаки можуть повторюватися, особливо взимку, тож і готуватися до холодів Україна почала ще з літа. Поки влада запасється мобільними котельнями та генераторами, мешканці міст активно купують обігрівачі й теплий одяг. Як змінилися ціни на популярні зимові товари і на що потрібно зважати при виборі?

ОБІГРІВАЧІ

Про наявність удома обігрівачів українці почали думати завчасно. Наприклад, онлайн-ритейлер Rozetka ще в червні зафіксував зростання попиту на них удвічі, у липні – у двадцять разів, у серпні – у 22 рази відносно 2021 року.

"Попит на прилади для обігріву росте з літа. Через війну та пов'язані з нею прогнози експертів щодо опалювального сезону українці почали готуватися до зими раніше. Такий ажіотаж на обігрівальні прилади в теплий сезон є для нас безпрецедентним", – розповідає директор з маркетингу Rozetka Євген Образко.

Схожу картину спостерігають і в мережі будівельних гіпермаркетів "Епіцентр". Настільки суттєве зростання попиту на обігрівачі влітку було аномальним, адже зазвичай ці товари купують з настанням холодів, кажуть там.

Продажі інфрачервоних обігрівачів за літо зросли майже вдесятеро, теплових вентиляторів – усемеро. Найбільш популярними виявилися електричні конвектори, які купували у 20 разів частіше, та радіатори, продажі яких зросли в 39 разів.

Усі обігрівачі можна розділити на дві категорії: електричні, що працюють від мережі, і твердопаливні, для яких потрібні вугілля або дрова.

ЕЛЕКТРИЧНІ ОБІГРІВАЧІ

Конвектори, найпопулярніші обігрівачі серед українців, коштують 2-3 тис грн. Вони працюють завдяки конвекції повітря: холодне нагрівається всередині і піднімається вгору, а коли охолонуватиметься та опускається вниз, процес повторюється.

Високий попит на них пояснюється невисокою ціною та простотою у використанні. Вони легкі і не вимагають монтажу. Залежно від потужності (зазвичай 1-2,5 кВт), їх вистачає для обігріву навіть великих кімнат площею понад 30 кв м.

Такі обігрівачі виготовляють в Україні. Наприклад – на вінницькому заводі "Маяк" під маркою "Термія". Також на ринку є український бренд Lifex.

Інфрачервоні обігрівачі є невеликі, потужністю до 1 кВт, і великі – панелі потужністю понад 2 кВт. Діапазон цін – 0,7-2,5 тис грн.

Принцип роботи таких обігрівачів ґрунтується на випромінюванні хвиль в інфрачервоному діапазоні, подібно до сонця.

Завдяки цьому в зоні роботи обігрівача нагріваються поверхні, які своїм теплом зігрівають повітря.

Основні переваги такого способу обігріву подібні до конвекторів: їх легко встановлювати, можна обігрівати великі кімнати. Водночас, на відміну від конвекторів, тепло від роботи ІЧ-обігрівачів можна відчутно швидше, адже нагрівання починається відразу після ввімкнення пристрою.

Серед українських виробників таких обігрівачів – "Термія" та Ardesto.

Масляні обігрівачі коштують 3-4 тис грн. Вони виглядають як мобільні радіатори, усередині в них є мінеральна олія, яка нагрівається і випромінює тепло. Серед переваг – простота в експлуатації та встановленні, мобільність, здатність тривалий час утримувати тепло після вимкнення пристрою завдяки теплоємності олії.

Головний недолік – тривале нагрівання олії та металевого корпусу після ввімкнення пристрою. При виборі моделі треба звертати увагу на потужність: у більшості масляних обігрівачів вона перевищує 2 кВт, що може виявитися не найкращим варіантом у часи великого навантаження на мережу.

Теплові вентилятори коштують 0,8-1,5 тис грн і працюють за таким принципом: повітря продувається вентилятором через нагрівальний елемент і нагріває приміщення. Вони невеликі, мобільні і можуть швидко нагріти невелику кімнату.

Проте через невеликі розміри, значний шум під час роботи та високе споживання електрики теплові вентилятори не підійдуть для тривалого обігріву великих приміщень на відміну від конвекторів чи інфрачервоних обігрівачів.

Видом теплових вентиляторів є теплові гармати, які мають значно вищу потужність. Вони можуть працювати від електроенергії, газу та дизелю. Хоча теплові гармати здатні швидко нагрівати великі приміщення, з міркувань пожежної безпеки їх не радять використовувати в житлових приміщеннях.

Головний недолік перерахованих обігрівачів – їх залежність від електроенергії. Ризик становлять не лише потенційні російські атаки, а й непередбачуваність житла.

Енергетик Олексій Жук перед використанням обігрівачів радить разом з електриком перевірити головну розподільну шафу в будинку (ГРШ) й оновити проводи та апарати захисту. Те саме варто зробити з квартирними щитками та розподільними коробками, розташованими в тамбурах і на сходових

майданчиках.

Потрібно переконатися, що до квартири йде кабель достатнього перерізу. Також слід перевірити розетки на предмет наявності підпалених ділянок. Не можна підключати в розетку кілька потужних приладів, бо це може спричинити пожежу. Утім, застрахуватися від перевантаження мережі мешканцями неможливо.

ГЕНЕРАТОРИ

Унаслідок атак з боку росіян українці можуть зіткнутися з перебоями в електропостачанні, тому вони активніше купують генератори. Ці пристрої генерують електроенергію і працюють на бензині чи дизельному пальному.

Хоча генератори суттєво дорожчі за електрообігрівачі, 15-25 тис грн, в "Епіцентрі" фіксують суттєве зростання попиту на них. Так, реалізація бензинових генераторів влітку зросла більш ніж удвічі, а дизельних та комбінованих – у понад сім разів.

Під час придбання генератора потрібно врахувати два фактори. Вихлопні гази унеможливають його роботу в приміщенні, тому потрібно мати відкритий простір для встановлення пристрою. Крім того, генератор створює гучний шум, що може заважати навколишнім людям і бути небезпечним в умовах війни.

ТВЕРДОПАЛИВНІ ЧИ ГАЗОВІ ОБІГРІВАЧІ

Ці обігрівачі працюють на газі, дровах та вугіллі, що ускладнює їх використання в приміщенні та монтаж порівняно з електроприладами. Через це попит на них зростає несуттєво. Буржуйки стали купувати на 27% частіше, ніж у 2021 році. При цьому продажі грубок та печей зросли у два і п'ять разів відповідно.

Буржуйки коштують 4-6 тис грн. Через наявність відкритого вогню їх не можна встановлювати у квартирі. Вони призначені лише для приватного будинку, де можна вивести димохід та облаштувати умови для безпечного розпалювання вогню. Проте через невеликі розміри буржуйка не здатна обігріти велику площу.

Твердопаливні та газові котли коштують 15-25 тис грн. Перші доступні лише для приватних будинків, другі працюють у квартирах. Вартість їх монтажу – кілька тисяч гривень. Оскільки газові котли потребують підключення до енергомережі, вони не зможуть працювати у випадку перебоїв у постачанні електрики.

ГАЗОВІ ПЛИТКИ, ОДЯГ І КОВДРИ

Найбільш простий і надійний варіант підготовки до зими – купити теплий одяг та ковдри. До цього закликав громадянський голова Києва Віталій Кличко. У мережах ритейлерів фіксують зростання попиту і в цих категоріях. Продажі ковдр в "Епіцентрі" зросли на 35% у річному вимірі. Вони коштують 0,7-1,5 тис грн.

Користуються попитом і спальні мішки, ціни на які варіюються від 650 грн до 3 тис грн. Їх продажі зросли майже в чотири рази, проте це пов'язано, зокрема, із задоволенням потреб українських військовослужбовців.

Щоб нагрівати воду та їжу у випадку відсутності газу, українці також частіше купували туристичні газові плитки та пальники. Їх реалізація в "Епіцентрі" зросла у 2,5 рази, а ціна становить близько 1 тис грн. У Rozetka підвищився попит на електричні простирадла (0,6-5 тис грн) та електроковдри (1,1-5,5 тис грн).

Сергій Жадан отримав Премію миру від Німецької

Отримуючи нагороду, Жадан виголосив промову, яка не залишила байдужим нікого. Тож ми хочемо поділитися нею й з вами.

ХАЙ ЦЕ БУДЕ ТЕКСТ НЕ ПРО ВІЙНУ

У нього чорні натруджені руки – мастило в'їлося в шкіру, застигло під нігтями. Люди з такими руками зазвичай вмюють і люблять працювати. Інша річ – в чому саме полягає їхня робота. Невисокого зросту, тихий, заклопотаний – стоїть, пояснює щось про ситуацію на фронті, про свою бригаду, про техніку, на якій йому – водієві одного з підрозділів – доводиться їздити. Раптом на щось зважається, говорить: ви ж, – говорить, – волонтери, купіть нам холодильник. Для чого тобі на фронті холодильник? – Не розуміємо ми. – Якщо потрібно – поїхали в супермаркет, вибереш собі, ми купимо. Та ні, – пояснює, – ви не розумієте: мені машина з великим холодильником потрібна. Рефрижератор. Загиблих вивозити. Ми знаходимо тіла, які лежать на сонці більше місяця, вивозимо їх мікроавтобусом, дихати неможливо. Говорить про загиблих, як про свою роботу – спокійно й зважено, без бравади, але й без істерики. Ми обмінюємося контактами. За тиждень знаходимо в Литві рефрижератор, приганяємо його до Харкова. Він із бійцями приїжджає цілою командою, вони урочисто забирають автівку, фотографуються з нами для звіту. Наш знайомий цього разу зі зброєю, в чистому одязі. Хоча руки, якщо придивитися, так само чорні – робота в нього щоденна, тяжка, руки про це свідчать найкраще.

Що першою чергою змінює війна? Відчуття часу, відчуття простору. Дуже швидко змінюється контур перспективи, контур часової протяжності. Людина в просторі війни намагається не вибудувати собі планів на майбутнє, пробує не надто думати про те, яким цей світ буде назавтра. Вагу і значення має лише те, що відбувається з тобою тут і тепер, сенс мають лише речі та люди, які будуть із тобою максимум завтра зранку – якщо ти виживеш і прокинешся. Головною задачею лишається вціліти, прорватися ще на півдоби вперед. Потім, пізніше, буде видно, буде зрозуміло як діяти далі, як себе поводити, на що в цьому житті спиратися, від чого відштовхуватися. Це стосується, великою мірою, і військових, і тих, хто в якості "цивільного" (себто – незброєного) лишається в зоні наближення до смерті. Саме це відчуття супроводжує тебе від першого дня великої війни – відчуття часового зламу, відсутності тягості, відчуття спресованості повітря, коли дихати стає важко від того, що реальність тисне, намагаючись витиснути тебе по той бік життя, по той бік видимого. Спресованість подій та емоцій, розчинення в кривавому густому потоці, який огортає та підхоплює – реальність війни кардинально різниться від реальності миру саме цим тиском, пресом, неможливістю вільно дихати й легко говорити. А говорити, поза

тим, потрібно. Навіть під час війни. Особливо під час війни.

Ще війна, безперечно, змінює мову, її архітектуру, поле її функціонування. Війна, подібно до черевика зайди, чужого, порушує мурашник мовлення. По тому мурашки – себто носії порушеної мови – намагаються гарячково відновити поруйновану структуру, навести лад у тому, до чого звикли, з чим жили. Зрештою, все повертається на свої місця. Але ось ця неспроможність скористатися звичними механізмами, вірніше – неспроможність попередніх – мирних, довоєнних – конструкцій передати твій стан, пояснити твої люті, біль та надію – вона особливо болюча та нестерпна. Особливо, якщо ти звик довіряти мові, звик покладатися на її можливості, що видавалися тобі майже невичерпними. А ось, виявляється, що можливості мови обмежені – обмежені новими обставинами, новим ландшафтом: ландшафтом, що прописується в просторі смерті, просторі катастрофи. Робота кожної окремої мурахи – відновлювати загальну злагодженість цього колективного мовлення, загального звучання, комунікації, порозуміння. Ким у цьому випадку постає письменник? Тією ж таки мурахою, занімалою, як і всі. Від початку війни ми всі повертаємо собі цю порушену здатність – здатність зрозумілого висловлювання. Ми всі

намагаємось пояснити – себе, свою правду, межі своєї порушеності й травмованості. Література, можливо, має в цьому випадку трішки більше шансів. Оскільки генетично пов'язана з усіма попередніми мовними катастрофами та розламами.

Як говорити про війну? Як давати собі раду з інтонаціями, в яких так багато відчаю, люті, образи, але разом із тим – сили й готовності не кидати своїх, не відступатися? Мені здається, проблема з проговоренням найважливішого нині не лише в нас самих – світ, який нас слухає, теж не завжди здатен зрозуміти просту річ – ми говоримо, маючи надто різний рівень мовної емоційності, мовної напруги, мовної відкритості. Українці не мають виправдовуватися за свої емоції, проте добре було б ці емоції пояснити. Для чого? Бодай для того, аби далі не тримати при собі увесь цей біль і весь цей гнів. Ми зможемо пояснити себе, ми зможемо проговорити все, що з нами сталося і ще станеться. Просто потрібно бути готовими до того, що це буде доволі непроста розмова. Але її так чи інакше потрібно починати вже сьогодні.

Тут видається важливим момент різного навантаження й забарвлення нашої лексики. Це ніби й про оптику, про інший погляд, іншу точку зору, але передусім усе ж таки – про мову. Іноді видається, що світ, дивлячись

на те, що чиниться останні півроку на сході Європи, користується лексикою та означеннями, які давно нічого не пояснюють у тому, що відбувається. Скажімо, що має на увазі світ (розумію ефемерність та абстрактність цього означення, але все ж використаю саме його), говорячи про необхідність миру? Здавалося б, ідеться про припинення війни, про завершення збройного протистояння, про той момент, коли замовкає артилерія й настає тиша. Здавалося б, це та річ, яка має приводити нас до порозуміння. Адже насправді – чого ми, українці, хочемо найбільше? Звісно, що завершення цієї війни. Звісно, що миру. Звісно, що припинення обстрілів. Особисто я, як людина, що живе на вісімнадцятому поверсі в центрі Харкова, де з горішніх вікон можна побачити запуск росіянами ракет із сусіднього Белгорода – гаряче й палко хочу завершення ракетних ударів, завершення війни, повернення до нормальності, до природності існування. То що ж так часто насторожує українців у заявах європейських інтелектуалів чи європейських політиків про необхідність миру? Звісно, що не заперечення необхідності миру. Скоріше, розуміння, що мир не настане лише тому, що жертва агресії склала зброю. Мирне населення Бучі, Гостомеля та Ірпеня зброї взагалі не мало. Що не вбергло цих людей від жахливої смерті. Харків'яни, яких росіяни регулярно й хаотично розстрілюють ракетами, теж не тримають у руках зброї. Що вони, на думку прихильників швидкого миру за будь-яку ціну, мали б зробити? Де для них мала б проходити лінія між підтримкою миру й невідтримкою опору? Просто річ у тім, на мою думку, що говорячи нині про мир, у контексті цієї кривавої, драматичної, розв'язаної Росією війни, дехто не хоче помічати простого факту: миру без справедливості не буває. Бувають різні форми замороженого конфлікту, бувають тимчасово окуповані території, бувають міни уповільненої дії, камуфльовані під політичні компроміси, проте миру – справжнього миру, того, який дає відчуття безпеки та перспективи – на жаль, не буває. І закидаючи нині українцям готовність не здаватися як ледь не ознаку мілітаризму та радикалізму, частина європейців (мушу зазначити – доволі незначна, а втім) чинить дивовижну річ – намагаючись лишитися в зоні комфорту, вона благополучно виходить поза межі етики. І це вже питання не до українців – це питання до світу, до його готовності (чи не готовності) проковтнути чергове, тотальне, безконтрольне зло на догоду сумнівній меркантильності та фальшивому пацифізму.

Адже для деякого це виявилось доволі зручною формою перекидання з себе відповідальності – апеляція до людей, які захищають свої життя, звинувачення саме жертви, зміщення акцентів, маніпулювання добрими й позитивними гаслами. Натомість усе куди простіше: ми допомагаємо своєму війську не тому, що нам хочеться війни, а саме тому, що нам дуже хочеться миру. Ось тільки пропонуванням нам

асоціації видавців та книго розповсюджувачів

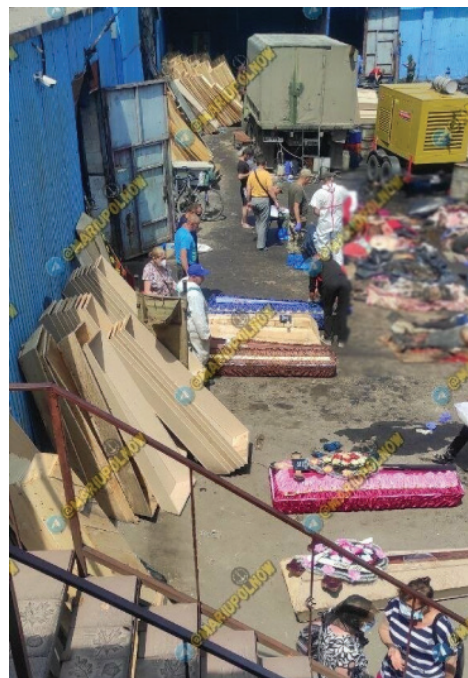
під виглядом миру м'який і ненав'язливий спосіб капітуляції не є шляхом до мирного життя й відбудови наших міст. Можливо, капітуляція українців допоможе європейцям зекономити на енергоносіях, проте як будуть почуватися самі європейці, усвідомлюючи (а цього не можна буде не усвідомити), що тепло їхніх домівок оплачене зруйнованими долями та будинками людей, які теж хотіли жити в мирній і спокійній країні?

Просто, повторюся, справа в мові. В тому, наскільки точно та доречно ми використовуємо ті чи інші слова, наскільки вивіреною є наша інтонація, коли ми говоримо про перебування на зламі між життям та смертю. Наскільки нашої попередньої лексики — тієї лексики, яка ще вчора цілком успішно дозволяла нам проговорювати цей світ — так ось, наскільки нам її вистачає тепер, аби говорити про те, що болить чи навпаки — дає сили? Адже ми всі опинилися нині в тій точці мовлення, з якої раніше не говорили, відповідно, маємо нині змінену систему оцінок та сприйняття, змінені координати сенсу, змінені кордони доцільності. Те, що зовні, збоку, може видатися розмовами про смерть, насправді дуже часто є відчайдушною спробою зачепитися саме за життя, за його можливість, за його тяглість. Загалом, де в цій новій, зламаний, зміщеній реальності, завершується тема війни, де починається зона миру? Рефрижератор із тілами загиблих — це ще про мир чи вже про війну? Жінки, яких вивозить у місія, де немає обстрілів — це підтримка чого? Мирного вирішення конфлікту? Куплений тобою для військового турнікет, який рятує йому життя — це ще гуманітарна допомога чи вже допомога тим, хто воює? І загалом — допомога тим, хто воює за тебе, за цивільних у підвалах, за дітей у метрополітені — це поза межами пристойної розмови про добро та емпатію? Ми повинні нагадувати про своє право на подальше існування в цьому світі, чи це

право є очевидним і неперечним?

Сталося так, що багато речей, явищ та понять нині потребують якщо й не пояснення, то щонайменше нагадування, нового проговорення, нового прийняття. Війна зазвичай показує те, що довго намагаються не помічати, війна — це час незручних питань і важких відповідей. Ця війна, розпочата російською армією, раптом теж означила цілий набір питань, що виходять далеко поза контекст російсько-українських стосунків. Нам так чи інакше доведеться ближчими роками говорити на незручні теми — теми популізму та подвійних стандартів, теми безвідповідальності та політичного конформізму, теми етики, що, як виявилось, давно й безнадійно зникла з лексикону тих, хто приймає доленосні рішення в сучасному світі. Можна сказати, що ці теми стосуються політики, що говорити нам доведеться саме про неї — про політику. А втім, політика в цьому випадку — лише ширма, прикриття, можливість оминати гострі кути й не називати речі своїми іменами. А речі потребують саме цього — аби їх називали своїми іменами. Аби злочини називали злочинами. Аби свободу називали свободою. Аби підлість називали підлістю. В часи війни подібні лексеми звучать особливо виразно та загострено. Оминати їх, не поранившись, дуже важко. Та й не треба їх оминати, зовсім не треба.

Це печально й показово — ми говоримо про премію миру в той час, коли в Європі знову триває війна. Триває не так далеко звідси. Триває насправді не перший рік. Всі ці роки, доки вона тривала, премія миру теж вручалася. Справа, звісно, не в премії як такій. Справа в тому, наскільки Європа нині готова сприймати цю нову реальність — реальність, в якій є зруйновані міста (з якими ще донедавна можна було вести спільний бізнес), реальність, в якій є братські могили (де лежать громадяни України, які ще вчора могли приїз-

дити в німецькі міста на шопінг чи до музеїв), реальність, в якій є фільтраційні табори для українців, що потрапили в окупацію (табори, окупація, колаборанти — слова, які навряд чи використовуються в повсякденній мові європейців). Справа також і в тім, як нам усім далі в цій реальності жити — зі зруйнованими містами, спаленими школами, знищеними книжками. Передусім — із тисячами загиблих, тими, хто ще вчора жив нормальним мирним життям, вибудовував плани, жив своїми клопотами, спирався на власну пам'ять.

Згадка про пам'ять тут теж є важливою, і ось чому. Війна — це не просто інакший досвід. Говорити так — це говорити про поверхове, те, що лежить на поверхні, те, що багато чого описує, проте мало чого пояснює. Насправді, війна змінює нашу пам'ять, наповнюючи її надто болючими спогадами, надто глибокими травмами й надто гіркими розмовами. Ти вже не зможеш позбутися цих спогадів, тоби не вдасться виправити минуле. Воно буде відтепер частиною тебе самого. І навряд чи кращою частиною. Ось цей процес заціпеніння й відновлення дихання, досвід замовкання й пошуку нової мови — він надто болючий, аби після нього ти далі міг безтурботно мовити про прекрасний світ за вікном. Поезія після Бучі та Ізюму, безперечно, можлива, більше того — необхідна. Проте тинь Бучі та Ізюму, їхня присутність будуть надто багато важити в цій післявоєнній поезії, багато в чому визначаючи її наповненість і тональність. Це болісне, проте необхідне усвідомлення того, що відтепер контекстом писаних в твоїй країні віршів будуть братські могили та розбомблені мікрорайони — воно, звісно, не додає оптимізму, проте додає розуміння того, що мова потребує нашої щоденної роботи, нашої постійної дотичності, нашої долученості. Зрештою, що в нас є для того, аби виговорити себе, аби себе пояснити? Наша мова і наша пам'ять.

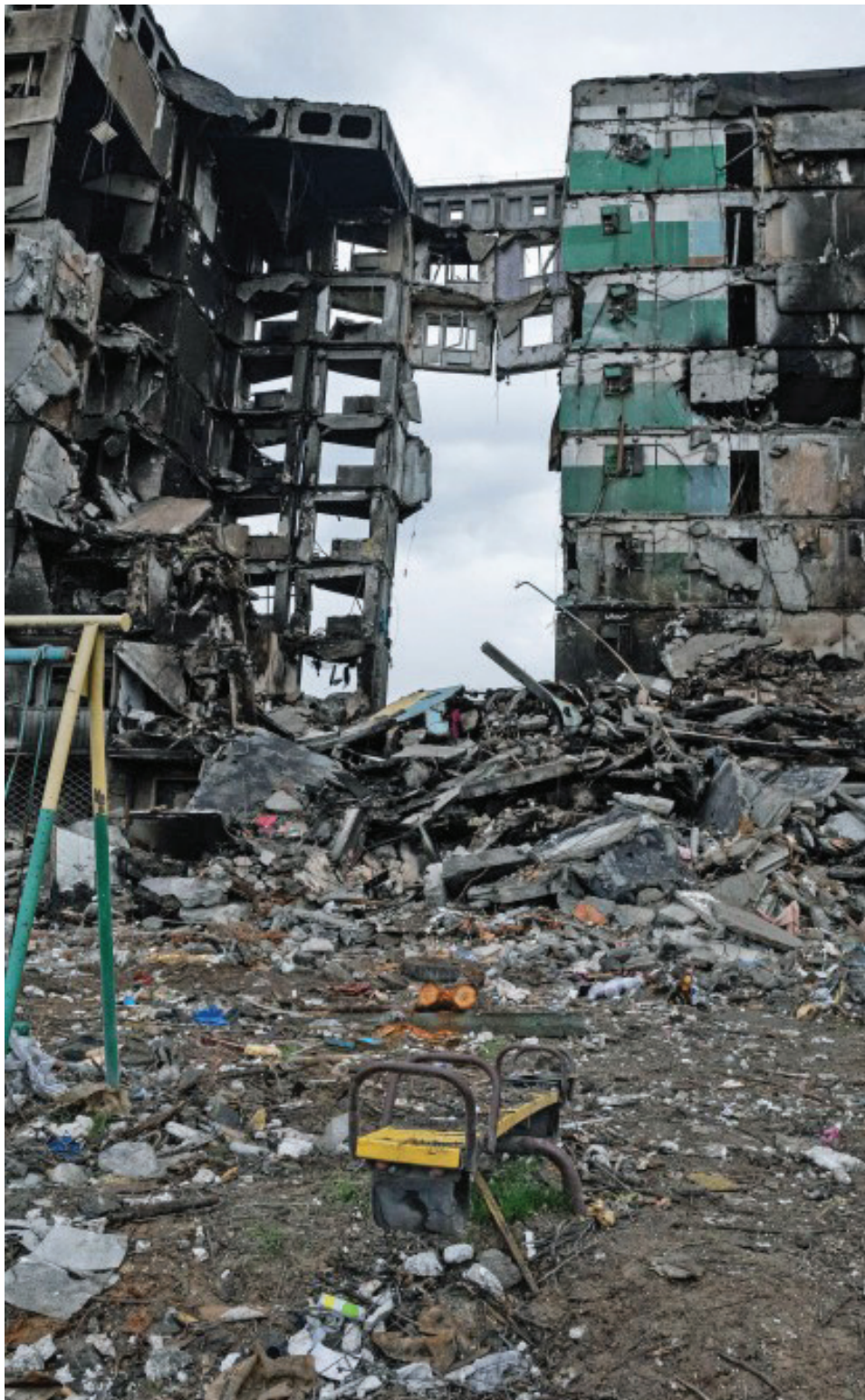
Від кінця лютого, себто від початку цієї масакри, чітко відчувалося, як час втрачає свою звичну розміреність, своє перетікання. Власне, він став подібним на зимове річище, що промерзає до дна, зупиняючи біг і паралізуючи всіх, хто опинився посеред цього застиглої потоку. Ми опинилися в цій щільній застиглість, посеред холодного безчасся. Дуже добре пам'ятаю цю безпорадність — коли не відчуваєш руху, коли губишся серед тиші, не в стані розгледіти, що там — попереду, перед тобою, в мороці й тиші. Час війни — це справді час порушеної панорами, обірваних комунікацій між минулим і майбутнім, час максимально гострого й гіркого відчуття теперішнього, занурення в простір, який тебе оточує, фокусування на миті, яка тебе виповнює. В цьому є певні ознаки фаталізму, коли ти перестаєш будувати плани й думати про майбутнє, намагаючись передусім закоринитись у теперішньому, саме під цим небом, яке розгортається над тобою і єдине нагадує, що час таки минає, дні змінюються ночами, за весною обов'язково прийде літо, і, попри всю застиглість твоїх відчуттів, попри все заціпеніння, життя триватиме, воно не спинається ні на мить, вміщуючи в собі всі наші радощі та страхи, весь наш відчай і всю надію. Просто змінилася дистанція між тобою та реальністю. Реальність стала ближчою. Реальність стала страшнішою. З цим тепер доведеться жити.

Що іще, окрім мови та пам'яті? Що в нас змінилося ще? Що нас тепер вирізнятиме в будь-якій компанії, в будь-якому натовпі?

Можливо, очі. Вони вбирають у себе зовнішній вогонь, у них тепер завжди лишатиметься цей відблиск. Погляд людини, яка зазірала за межі видимого, яка вдивлялася в темряву й навіть змогла щось там розгледіти — цей погляд завжди буде різнитися, оскільки надто значимі речі в ньому відбиваються.

Навесні, десь у травні, ми приїхали з виступом до військової частини, яка вийшла на перепочинок після тривалих важких боїв. Частину ми знаємо давно — регулярно їздили до них із виступами, починаючи з 2014-го. Передмістя Харкова, свіжа зелень, футбольне поле, невеличкий актовий зал. Багатьох бійців ми знаємо особисто. Багато хто, старі друзі, харків'яни, пішов воювати цієї весни. Незвично бачити їх у військовій формі, зі зброєю в руках. І ще незвичними є очі — ніби застиглий метал, ніби скло, що відбиває пожежу. Йшов другий місяць великої війни, вони встигли побувати в окопах під російськими обстрілами. Стоять тепер, посміхаються, жартують. І ці очі, в яких можна побачити два місяці пекла. "Я встиг, — розповідає один, — побувати в госпіталі. Росіяни стріляли фосфорними снарядами, мені прилетіло. Але нічого — живий, здоровий. Незабаром знову на фронт". Той випадок, коли просто не знаєш, що відповісти — мова зраджує, мови не вистачає, потрібні слова лише шукаються. Але знайдуться обов'язково.

Якою буде наша мова по війні? Що нам потрібно буде одне одному пояснити? Передусім, нам потрібно буде вголос вимовляти імена загиблих. Вони мають бути названі. Інакше це буде велика розірваність мови, порожнеча між голосів, розлам у пам'яті. Нам знадобиться багато сили та віри, аби говорити про наших загиблих. Оскільки з їхніх імен будуть формуватися наші словники. Але не менше сили, впевненості й любові нам потрібно буде, аби говорити про майбутнє, аби озвучити його, проговорити, окреслити. Нам так чи інакше доведеться знову відновлювати відчуття часу, відчуття перспективи, відчуття тяглість. Ми приречені на майбутнє, більше того — ми відповідальні за нього. Воно нині формується з наших візій, з наших переконань, з нашої готовності брати на себе відповідальність. Ми будемо повертати собі відчуття свого майбутнього, оскільки надто багато лишається в нашій пам'яті такого, що потребує нашої задіяності завтра. Ми всі пов'язані цим потоком, який несе нас, який не відпускає, який поєднує. Ми всі пов'язані нашою мовою. І навіть якщо якоїсь миті можливості її видаються нам обмеженими та недостатніми, ми так чи інакше змушені будемо повертатися до цих її можливостей, які дають нам надію на те, що в майбутньому між нами не буде недоговореностей чи непорозумінь. Мова іноді видається слабкою. Проте саме вона в багатьох випадках є джерелом сили. Вона може відступити від тебе на якийсь час, проте вона нездатна зрадити. Це і є головним та визначальним. Доки у нас є наша мова — доти у нас є бодай примарні шанси пояснити себе, проговорити свою правду, навести лад у своїй пам'яті. Тому говоримо, говоримо. Навіть, коли наші слова ранять горло. Навіть коли від них відчуваєшся загублено й порожньо. За голосом стоїть можливість правди. І варто цієї можливості скористатись. Можливо, це взагалі найважливіше, що з нами всіма може статися.

НЕРУХОМІСТЬ
ПРИМІЩЕННЯ
Здам

ВАО здає в оренду приміщення: офісні (6-20 кв.м); складські (10-160 кв.м) за адресою м. Рівне, вул. Млинівська, 25 Аукціон щопонеділка. тел. 64-05-49

ВСЕ ДЛЯ БУДІВНИЦТВА
БУДІВЕЛЬНІ ТА ОЗДОБЛЮВАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ
Продаж

Дошки, балки, крокви, рейки усіх розмірів, сухі та свіжоспилені. Дошка для підлоги шпунтована, вагонка. Доставка. Тел. (096)242-26-61, (068)016-60-98.

ПОСЛУГИ
БУДІВЕЛЬНІ ПОСЛУГИ

Всі види внутрішніх та зовнішніх робіт, виконує будівельна бригада. Тел. (096)031-62-62.

БІРЖА ПРАЦІ

Пропоную роботу кухарю зі стажем. Тел. (067)362-01-67.
Пропоную роботу кухарю, покоївці в готель. Тел. (067)762-15-59, (067)362-01-67.

ДОВІДНИК РІВНОГО
Заходь і знаходь!
www.ogo.ua

Пропоную роботу столяру. Тел. (067)762-15-59.

Шукаю
Шукаю роботу продавця промтоварів, пакувальниці, реєстратора або будь-яку. Тел. (096)963-49-29.

КОНТАКТИ, ЗНАЙОМСТВА

ВВАЖАТИ НЕДІЙНИМ

Втрачено Договір купівлі-продажу, посвідчений ПН Рівненського міського нотаріального округу Ткачук М.Ю. від 27.10.2003 р. за р.н. 3210, виданий на ім'я Пастушок Олександр Васильович, вважати недейсним.

Втрачено посвідчення дитини з багатодітної сім'ї видане на ім'я Сич Аліна Юрївна 16.06.2007р.н., вважати недейсним.

Втрачено Заповіт, від 24.03.1998р. за N 2-377 Здолбунівське ДНК, виданий на ім'я Федоров Василь Іванович, вважати недейсним.

КОПАННЯ, ЧИЩЕННЯ КРИНИЦЬ
КОПАННЯ СЕПТИКІВ
• Копання досвідченими монтажниками
• Чистка та поглиблення криниць
• Пошук води на території
• Виготовлення дашків
(068) 758-41-27
Виготовлення бесідок. Продаж та доставка кругів

Цілительниця бабуля Надія
Дізнавшись про феноменальні здібності цілителя, люди із усіх куточків України їдуть за зціленням та порадомою
Спеціальний дозвіл МОЗУ № 2416 від 21.11.2018 року
Атестаційно-експертний висновок УАНМ № 4518 до 30 січня 2023 року
• Вилікування на ВІСІ, зцілення від простатиту та енурезу.
• Знімає порчу. Алкоголізм по фото. Після обряду ніколи не заг'є.
• Повернення чоловіка в сім'ю, усунення суперниці.
• Зняття хвороби і зглазу сильним обрядом.
• Допоможе знайти «половинку» в будь-якому віці.
• Знімає приворот по крові, повне позбавлення від зрад.
• Пророкує майбутнє, долю.
• Захистить Вас від нещасних випадків, хвороб.
• Установа на благополуччя і успіх.
• Після обряду, який Вам проведе Надія, Ви зможете народжувати здорових дітей.
• Установа захисту, яка буде працювати завжди.
• Обряди на бізнес.
• Обряд на продаж нерухомості.
Допомагаємо людям більше 30 років
Прийом: пн-пт 10:00-14:00, сб-нд – вихідні. Прийом – 100 грн.

ПП Надія Бурмака
Ліц. АВ №539362 від 22.04.2010 р. МОЗУ
ЛІКУВАННЯ ЗАЛЕЖНОСТЕЙ:
• алкоголізму
• тютюнопаління
• зайвої ваги
• наркоманії
• ігроманії
АНОНІМНО
ІНДИВІДУАЛЬНО
ЕФЕКТИВНО
(097) 272-17-19

Ціни на автогаз та інші види палива збереглися

У понеділок, 24 жовтня, порівняно з п'ятницею, 21 жовтня, середні ціни на найбільші заправки України на автогаз не змінилися і становлять 28,15 гривні за літр, на бензин марки «Євро-95» збереглися на рівні 50,83 гривні за літр, на дизельне паливо марки «Євро» — на рівні 55,00 гривні за літр.

Про це свідчать дані на сайтах провідних українських АЗС. Середні ціни на бензин А-95 залишилися на рівні 50,83 гривні за літр.

Середні ціни на дизельне паливо збереглися на 55,00 гривні за літр.

Середні ціни на газ збереглися на 28,15 гривні за літр. У п'ятницю, 21 жовтня, порівняно з четвергом, 20 жовтня, середні ціни на найбільші заправки України на автогаз не змінилися і становлять 28,15 гривні за літр, на бензин марки

«Євро-95» збереглися на рівні 50,83 гривень за літр, на дизельне паливо марки «Євро» — на рівні 55,00 гривні за літр.

Коли почнеться зима та пожежонебезпечний період

Як правильно зимувати з електроприладами й пічним опаленням та коли розпочнуться морози. Про це сьогодні говорили на брифінгу в облдержадміністрації. Спікери – заступник начальника Головного управління ДСНС України у Рівненській області Тарас Патій та начальник Рівненського обласного гідрометеоцентру Богдан Масовець. Модерував брифінг директор департаменту цифрової трансформації та суспільних комунікацій облдержадміністрації Олександр Поліщук.

«Цьогоріч зафіксовано 959 пожеж, де 13 людей загинули, ще 14 травмовано. Причини три: необережне поводження з вогнем, не-

дотримання елементарних вимог пожежної безпеки, неправильне використання електрооборудованих приладів та пічного опалення. Найбільша

загроза – саморобні обігрівачі», – розповів Тарас Патій.

Про те, якою буде зима і коли почнуться люті морози, розповів головний метеоролог області Богдан Масовець.

«Зима почнеться за календарем, тобто 1 грудня. Саме тоді ми очікуємо на перші морози. Найнижча температура буде у січні й триматиметься періодами до 10 днів. Зима буде з опадами, але не люта», – зазначив Богдан Масовець.

За прогнозами синоптиків, у листопаді середньомісячна температура очікується +4 – +5С, у грудні – від 0 до -4С, у січні – від -1 до -9С, у лютому – від 0 до -7С.

Як наші сили ППО тренуються збивати повітряні цілі

З початку широкомасштабного вторгнення росії в Україну минуло вже майже вісім місяців. Якщо військове вторгнення російських окупаційних військ наразі стосувалося східних, північних та південних територій держави, то ракетна небезпека загрожує всім нашим громадянам по всій території України, зокрема й на заході країни.

Безпілотні літальні апарати, літаки та гелікоптери, які використовує країна-агресор під особливою увагою українських захисників. Захист повітряного простору – питання номер один для Збройних Сил та інших Сил оборони України, що залучені до бойового чергування.

Як зазначив начальник Рівненської обласної військової адміністрації Віталій Коваль, сили протиповітряної оборони в області показують свою роботу практично на всі сто відсотків. Тільки за останні два тижні на Рівненщині вони збили дві ракети та два ворожі дрони.

З 24 лютого й по сьогодні на Рівненщині зафіксовано 283 сигнали «ракетної небезпеки». У той час, як одні підрозділи займаються бойовою роботою у складі багатоцеленованої системи ППО, інші в перервах між чергуваннями тренуються в діях своїх екіпажів, обслуговують та розраховують заради підвищення спроможностей протидіяти повітряним загрозам.

ВАНТАЖНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ
Бус Фольксваген крафтер довга база (довжина вантажу до 4,30 м) Вантажопідйомність 1,5 т.
Працюємо: місто, область, Україна.
тел. (097)865-75-47

ЗАБІЙНИЙ ЦЕХ КУПИТЬ на забій і утримання
ВРХ молодяк коні лошата
(099) 327-28-90 (096) 423-51-22

ПЕРЕРОБНА КОМПАНІЯ
КУПИТЬ ДОРОГО вимушений забій **ВРХ** **КОНЕЙ** **ЛОШАТ**
т. (097) 865-87-26

СТАНЦІЯ ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ
HOT ROD GARAGE
• Заміна масла в АКПП, DSG, МКПП
• Ремонт ходової • Комп'ютерна діагностика авто
• Ремонт двигуна, автомобільних генераторів
• Шиномонтаж
Рівне, с. Великий Олексин, вул. Залізнична, 24 | 097 291 15 58

"Дорога життя" – як виїхати в Україну з окупації...

Так називають виїзд із окупованої території Запорізької області на підконтрольній Україні. Шлях пролягає з міста Василівка до Запоріжжя. 56 кілометрів, які в мирний час долали за менш ніж годину, тепер займає тижні, а то й місяці.

Люди стоять у величезних чергах у колоні, готують їжу на вогнищі, ночують в автівках, очікуючи на славнозвісні "списки" окупантів. Але потрапити до них – це пройти "кола пекла". На виїзді з Василівки – перевірка працівниками ФСБ та поліції РФ.

"Тут тепер територія Російської Федерації і тут наші правила", – кричать вони переселенцям. І з кожним днем ситуація не покращується.

Я пройшла шлях "дорогою життя" як звичайна громадянка – не представляючись журналісткою, оскільки окупанти засилають і "своїх людей" в такі колоні.

У натовпі серед людей панує страх. Їхні долі залежать від окупантів, для яких не існує жодних правил. Кожен ранок цих українців починається з очікування списків і віри, що цього разу їхнє прізвище зачитають.

Але я бачила, що сил пережити жахливі умови, холод, психологічний тиск окупантів людям надає віра в те, що невдовзі вони прийдуть на підконтрольну Україні територію.

Я змогла виїхати "дорогою життя" за три дні лише тому, що вписала себе як "пішохід". Чоловік, який погодився мене підвезти, чекав на дозвіл більше двох тижнів.

Три ночі очікування я провела в гуртожитку, що поряд із заправкою. Там неймовірно холодно, спати можна лише у верхньому одязі. Тому люди зазвичай лишаються на ніч у машинах, а до гуртожитку заходять лише тоді, коли потрібно прийняти душ.

Про все, що почула і побачила за кілька днів в окупованій Василівці – єдиному прямому вікні з окупації на підконтрольну Україні територію, – читайте в цьому репортажі.

"75 ВІДСОТКІВ – ВИЇХАЛИ"

"Кожна друга хата тут порожня, – каже мені місцевий таксист із Василівки та додає: – А нещодавно, у середині жовтня, сюди та в навколишні села заїхало тисячі три чеченців".

Він каже, що ситуація ніби стала спокійнішою, ніж була в березні, та лякає невідомість.

"От навіщо той Путін поліз у чужу країну? Навіть у Росії вже починають задаватися цим питанням", – каже чоловік.

Білборди "Мы вместе с Россией", "Мы один народ", "Сила в правде", "Россия – это развитие" – тут на кожному кроці. Також всюди розвішені російські триколори та прапори з "серпом та молотом".

"Кажуть, що з Мелітополя виїхало 50 відсотків мешканців, а в нас – 75", – проговорює мені місцева мешканка Василівки, яку зустрічаю неподалік центральної площі. До війни у Василівці мешкало близько 13 тисяч жителів.

Вона пригадає перші дні повномасштабної війни з жахом, показуючи наслідки – зруйновані будівлі біля центрального ринку.

"Ось це самий початок. Був жах", – згадує жінка.

"Обстріляли тут, потім підїзд посипався, біля мене яма також. Нам пощастило, що загинув не було тоді".

Загалом же, за словами жінки, від обстрілів у інших частинах Василівки загинули й цивільні.

"Чоловік 7 загинув – це ті лише, що я знаю. Одні на розтяжці загинули – чоловік і жінка, потім жінку вбило вдома – приліт прямо в будинок...".

Своїх рідних жінка вивезла за кордон – в Іспанію та Німеччину, а сама лишилась доглядати за житлом.

"Сьогодні так, а як завтра – невідомо...", – характеризує вона стан, у якому живе місто.

У місті чимало російської техніки. Її ховають під житло-

вими будинками та заводами. Василівкою регулярно пересуваються танки та КАМАЗи з літерами V, Z та самі військові: чеченці, дагестанці, росіяни.

Біля "мерії" окупантів бачу натовп людей – тут це вже за практику. Щоб потрапити до представників окупаційної влади, люди приходять сюди ледь не о 5-ій ранку, аби зайняти чергу.

"Кілька різних черг – на медичне страхування, на пенсії та на виїзд", – розтлумачує мені жінка, яка також стоїть тут від самого ранку. За охороною будівлі уважно стежать російські військові.

Питаю людей в черзі, чи реально зараз виїхати в Запоріжжя, та яка процедура.

"Виїхати – виїдеш, але от назад можеш не повернутися", – пояснює місцевий чоловік із черги.

"Раніше бабусі їздили туди переоформлювати пенсії на картки і поверталися, а зараз – вже важче", – каже він.

"Кожного ранку від нас літають літаки і бомблять там у стороні Каменського, – додає інша місцева пенсіонерка. – Через це колону із Запоріжжя не випускають сюди, там наші люди вже 1,5 місяця сидять. Ще й через той останній обстріл зламалась черга, все почали спочатку..."

Також місцеві кажуть, що проїзд на окуповану територію досить дорогий: "До 10 тисяч гривень платять зараз перевізникам із Запоріжжя, щоб заїхати сюди".

Неподалік Василівки – окуповані Пологи, звідки російські військові обстрілюють Оріхів та Гуляйполе. Також недалеко окупований Енергодар.

"Під Оріховим та Гуляйполем 360 "прильотів" за день нещодавно було... Страшне. Це ж порядок", – бідкається один із місцевих чоловіків пенсійного віку, коментуючи ситуацію у Василівці.

"Невідомо ще що із Запоріжжям буде. Якщо підірвуть міст, воно опиниться у "кільці". Тут ми вже своє пересиділи у підвалах, коли літало над головами. Ніби стало спокійніше. Якось до весни доживемо, а там вже буде ясніше".

При цьому люди насилу вірять у те, що вдасться повернути територію, які нещодавно загарбала Росія.

"Сказати можна багато чого, але, якщо б хотіли повернути, вже б давно відбили. Адже вже скоро рік", – каже один із місцевих пенсіонерів Василівки, якого зустрічаю в центрі міста.

"Якими силами вони відіб'ють? Я боюсь, що вони доведуть Путіна до того, що він так Київ "проутюжить", – обурюється чоловік.

"Хотіли автономію Донецьк і Луганськ? Нехай, але б були у складі України і не було б цієї війни, цих смертей... Чому в Крим воду не можна було давати? Там шо, вороги? Вони б платили гроші. Якісь незрозумілі принципи – "до останнього українця"..."

Російська пропаганда на окупованих територіях, вочевидь, дає свої результати. Адже останній коментатор – не єдиний з цієї черги, хто розмовляє подібними штампами.

Окупанти обіцяють запустити в місті опалення. По можливості. Також місцеві кажуть, що літні люди отримують гуманітарну допомогу від росіян.

Місцевих чоловіків закликають вступати до сформованого окупантами батальйону імені Павла Судоплатова (розвідник радянських спецслужб, відомий як вбивця першого лідера ОУН Євгена Коновальця – УП).

В місті працюють магазини та ринок. Ціни встановлені в гривнях та рублях. Але з нового року окупанти планують вивести гривню з обігу.

"ДОРОГА ЖИТТЯ"

Окупанти пропускають колоні з Василівки до Запоріжжя шість днів на тиждень, окрім неділі.

Кожного ранку близько 9-ої години вони привозять людям

"оновлені списки" та зачитують прізвища. Там опиняються й ті, кого вже давно немає в колоні, або ті, хто повернувся назад в окупацію.

Ті ж, хто себе таки там знайшов, шикуються у колону на автомобілях. Військові поверхово перевіряють їхні речі, документи на машину та паспорт. Після цього випускають до "тарілки" – так називають місце, де раніше розташовувався найголовніший блокпост окупантів (колишній пункт ДАІ у формі літаючої тарілки – "УП"). Наразі пункт змістили трохи вище до заправки.

Там кожен машину знову ретельно перевіряють, забирають документи на реєстрацію, оглядають телефони.

Після проходження процедури на передньому склі авто пишуть номер маркером, який не можна стирати до виїзду з окупованої території.

За найголовнішим постом з ФСБ та поліцією ще три – знову поліція, військові та ще одні військові.

Останні запитують мету виїзду, місце прямування та орієнтовну дату повернення.

Далі – сіра зона. Через підірваний міст люди вимушені їздити в об'їзд ґрунтовою дорогою. Це ще те "задоволення". На мої питання про те, як тут пересуватимуться машини взимку і чи не закриють проїзд, ніхто відповіді не може.

"Це ж сіра зона... Хто тут що буде чистити, – каже мені один із водіїв Бердянська. – На цьому всі поїздки і завершаться".

Через хвилин 30 бачу український прапор та дороговказ, написаний від руки українською: "Василівка". Отже, скоро український блокпост.

Вдалині вже видніються міст та українські військові.

"Ну, от ми і вдома", – каже мені водій із Бердянська, з яким я їхала разом.

Назустріч нам їдуть такі ж завантажені машини – в окупацію. Це дивне відчуття – бачити, як розходяться дороги людей.

"Знаєте, я не планую поки повертатися, – розповідає чоловік із Бердянська, який прямує до Запоріжжя. – Я там прожив все життя, в мене там дім, майно, робота була... Але я не хочу, щоб Бердянськ залишився під Росією. Там немає нічого хорошого. Це повернення у кам'яний вік".

Дорогою я питаю в чоловіка, як у них у Бердянську проходив псевдореферендум.

"Та ніхто їм двері не відчиняв, – каже чоловік. – Я їхав з роботи на машині, бачу, в підїзд заходить мент, військовий та жінка з цим кошиком. Я й поїхав звідти далі, щоб вони до мене не прийшли. Яке голосування? Про що вони?"

На підконтрольній Україні території нас зустрічають українські військові з синьо-жовтим прапором на формі.

"Звідки прямуєте?" – питають вони українською.

Трохи далі – українські поліцейські формують списки та колоною супроводжують до кінцевої точки, де відбувається фінальна реєстрація та коротке опитування представниками СБУ.

Дехто з переселенців плаче, побачивши українських військових, дехто – починає розповідати їм, де розташована техніка окупантів, зі словами "Роз...ште їх там!".

На в'їзді помічаю білборд "Я люблю Україну". Фотографую його. Відкрито і вже без страху.

Мої кілька тижнів, проведені на окупованих територіях закінчилися.

***

19 жовтня президент Росії Володимир Путін оголосив про введення воєнного стану на окупованих територіях Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей. Це означає, що українців на "дорозі життя" стане ще більше.

Вікторія Рощина